

KOM MET MIJ MEDE! *)

Kom met mij mede, gij allen vermoeiden,
Kom rust een wijle, in 't broederschapshuis.
Daar vindt gij ruste, en strijdens kracht weder ;
Daar in ons huis, op de Veluw en hei. (bis)

Daar wacht de gastheer, en gastvrouw u blijde,
Daar klinkt U 't Welkom van ver tegemoet,
Arm of rijk, daar geen standsverschil weder ;
Daar zijn wij, Broeders en Zusters - gelijk. (bis)

't Heerlijke huis, kwam door liefde en eendracht,
Zoo maar tot stand, want een ieder deed mee,
Zelfs ook de Weduw, zij offerde haar penning
En ook de rijke, gaf mild ons zijn deel. (bis)

Kom met mij mede, en wacht nu niet langer,
Maar meldt U spoedig bij 't hoofdbestuur aan,
Dan zijt gij zeker..... 't vooruitzicht stemt blijde.
Op clan nu allen, naar Elspeet gegaan. (bis)

Kom met mij mede, uw harten wijd open,
Rust U daar ginds uit, naar lichaam en ziel,
Steunt onze pogen, wij moeten weer bouwen.
En een kapel in 't vooruitzicht... misschien. (bis)

A. Kamphuis, geb. Vredevoogd.

*) Dit gedichtje werd in 1926, ten bate van het Broederschapshuis, op de Bazar te Groningen verkocht.

Een historisch overzicht in jaartallen.

Er is geen instelling in onze Broederschap, die zo vaak van naam is veranderd. Wat nu **G.D.B.** (= Gemeenschap voor Doopsgezind Broederschapswerk) heet, droeg bij een vorige generatie de naam van **Elspeetse Vereniging**, terwijl in de eerste periode gesproken werd van **Gemeentedag-beweging**.

Deze oudste naam geeft het beste aan wat de oprichters hebben bedoeld: zij wilde de Broederschap opbouwen en in beweging brengen. zij wilde het geloofsleven versterken.

Het doel van deze Broederschapsinstelling is onder alle drie de namen hetzelfde gebleven: **het persoonlijk godsdienstig leven en het gemeentelven in de Doopsgezinde Gemeenten in Nederland te versterken.**

Het is moeilijk ons een beeld te maken van de jaren 1900 - 1918. Het zijn de jaren van onze voorouders. Er was geen email, tv, telefoon, auto of wat voor andere communicatie/vervoermiddelen. Gemeenten stonden op zichzelf, hadden weinig of geen geestelijk contact met andere gemeenten. Elke gemeente probeerde zich op eigen wijze in stand te houden, er waren weinig verbindingslijnen. Wat vroeger de Doopsgezinden verbond, de oude kenmerken (strikte eenvoud in levenswijze, weerloosheid; distantie t.o.v. de wereld); zij waren grotendeels losgelaten en het saamhorigheidsgevoel, dat er nog bestond, berustte veelal op traditie. In de Gemeente zelf heerste een sterk individualisme, er was weinig besef van Christelijke gemeenschap. Ook stonden de Bijbel en de gestalte van Christus vaak niet meer in het middelpunt van het geloofsleven. Door dit alles dreigde het persoonlijk en gemeentelijk geloofsleven te verstarren en te verslappen. Het gevolg was, dat veel Doopsgezinden in de eigen Gemeenten iets misten.

1904

Sinds 1904 werden Nederlandse doopsgezinde studenten door de Quakers uitgenodigd om enkele maanden te verblijven op hun internationale studiecentrum te Woodbrooke in Engeland. Zij werden er voorbereid voor het leven. De Quakers hadden een opwekking in hun gemeenten ontvangen; een jong, fris godsdienstig leven was onder hen doorgebroken, van een innerlijk, een rijk, een praktisch dienend Christen zijn. De studenten ervoeren daar een krachtig godsdienstig leven.

Vier elementen werden bij de Quakers ervaren:

**een levende geloofsgemeenschap,
de verbondenheid met de levende Christus,
het zoeken te verstaan van Gods wil in meditatie en gebed en
een daadwerkelijk Christendom.**

Het begin van het nieuwe leven was een uitnodiging, die niet van hen uit ging, maar die hen werd gegeven en hen heeft geïnspireerd tot de oprichting van de Gemeentedag-beweging.¹

Quaker-centrum in Woodbrooke

1916

In het jaarboekje van 1916 schreef ds. M. Honigh van Franeker het volgende: Het ontbreekt in onze gemeenten geheel aan geestdrift en toewijding, aan de heilige zin en de liefde die nodig zijn voor de verheven taak, waarvoor we zijn geroepen!

¹ Fredeshiem, Herinneringen van Ds., T. O. Hylkema, blz. 5.

In de Zondagsbode stelde ds. T.O. Hylkema uit Giethoorn vast, dat aan de gemeente een zeer uitzonderlijke taak was opgelegd, die van het licht der wereld zijn en het zout der aarde.

In het volgende nummer van de Zondagsbode deed ds. Hylkema de volgende oproep, die door ruim 40 doopsgezinde 'leraren en leken' was ondertekend: In de levendige overtuiging van de heerlijke taak die de gemeente van Christus in zich zelve en in de wereld heeft, gevoelen wij, als mede arbeiders aan die taak, ons gedrongen om in biddend samenzijn en samenwerken onze kracht daartoe te versterken. Wij gevoelen, welke rijke zegen er in dezen kan uitgaan van samenkomsten, waarheen ieder opgaat met het verlangen om versterkt te mogen worden in het leven met God, dat is in aanbidding en dankbaarheid, in heilige kracht en in liefde; met het verlangen tevens om zich voor te breiden voor Zijn dienst, zowel in eigen leven als in de gemeente als in de wereld. Overeenkomstig ons doel willen wij de eerste algemene conferentie 'Gemeentedag' noemen.

1917

Op een conferentie op 12 april 1917 in het Quakercentrum te Barchem nodigde ds. Hylkema de negen aanwezige doopsgezinde zusters en broeders uit voor een gesprek. Hun samenkomst was bedoeld om iets te kunnen doorgeven aan de Broederschap van wat zij in Woodbrooke en Barchem hadden ontvangen. Het ging hen om het godsdienstig- en gemeenschapsleven in onze Broederschap te versterken, opdat het godsdienstig leven, het welk de gemeente en haar leden moet kenmerken, krachtiger onder ons moge gaan kloppen en nauwer ons moge verbinden.

Barchem

Zij plaatsten na afloop een algemene oproep voor een landelijke gemeentedag.

Die oproep leidde tot de eerste gemeentedagen, **2 - 4 augustus 1917** in Utrecht.

Er waren 160 zusters en broeders in de Doopsgezinde kerk aanwezig.

De Vereeniging der Gemeentedagen onder Doopsgezinden werd daar opgericht.

Deze dagen werden tot gebeurtenissen in onze Broederschap. Degenen die er aan deelnamen, zouden nooit de geweldige geloofsbezieling en sterke gemeenschapsbeleving in Christus die zij daar vonden, vergeten.

In zijn slotwoord zei ds. J.M. Leendertz:

Laat het geen stemming zijn, wat wij hier beleefd hebben.

De indrukken die wij hier verzameld hebben, moeten blijven werken, anders worden ze tot niets.

In 1933 wordt in Elspeet de 17^e Doopsgezinde Jongerendag gehouden, waarmee wordt aangegeven dat al in **1917** een eerste Jongerendag is geweest.

1918

In dit jaar werd de **eerste brief** van de **Gemeentedagbeweging** uitgegeven, waarin een oproep werd gedaan voor de tweede landelijke gemeentedag te Utrecht.

Nu echter niet in de doopsgezinde kerk, maar in het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen. Hoewel er meer lokalen beschikbaar waren voor onderling gesprek en kennismaking, miste men de gewijde sfeer van een kerkgebouw.

In de loop van de jaren zijn het de Informatiebladen geworden van de Beweging, met als vaste rubrieken:

- **Onze Vereeniging**, (waaronder informatie viel over de Broederschapshuizen, over de Gemeenschap van dienende Arbeidsters, G.D.A.),
- **Uit den Bijbel**,
- **Onze Zending**, (Deze rubriek verschijnt ook afzonderlijk),
- **Evangelie en Krijgsdienst**,
- **Geheelonthouding**,
- **Onze Jongeren**,
- **Kampwerk**,
- **Buitenland**.

Op de tweede bijeenkomst sprak Ds. A. Binnerts over:

Waarom handhaven wij ons doopsgezind-zijn?

Hij gaf duidelijk te kennen dat onze gemeenten getuigen zijn van een godsdienstige levens- en wereldbeschouwing.

Daarnaast werden ook andere onderwerpen besproken, zoals,

**De taak van de vrouw in de gemeente en
Godsdienst in het huisgezin.**

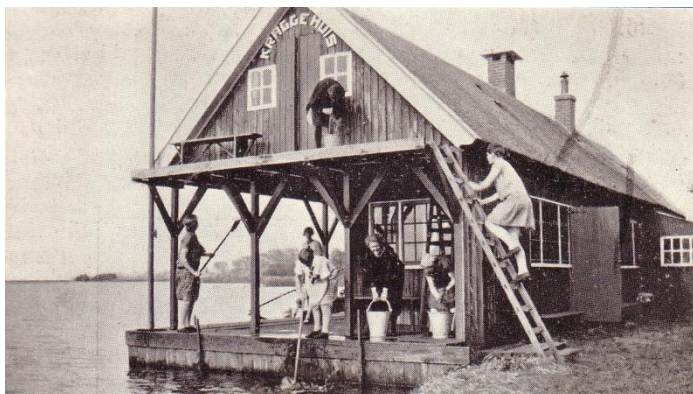
Wat staan wij in het gewone leven ver van elkander af. En de Zondagmorgen brengt ons te weinig bij elkaar daar alles even deftig en plechtig toegaat. Eigenlijk is het zoo geworden, dat ieder zijn geloof voor zich en voor zich houdt. Hoe weinig durven leeken een woord te laten vallen waaruit blijkt dat zij een godsdienstig geloof bezitten. En hoe weldoend en steunend is het toch te bemerken, dat anderen ook een zeker geloof bezitten (al is dat niet geheel hetzelfde) en men zich in hooger zin als broeders en zusters kan gevoelen.

(Uit Brief 1, van Mei 1918: behoefte aan gemeenschap).

In april van dat jaar was Kees Boeke uit Engeland teruggekeerd. Hij was tot ongewenst vreemdeling verklaard en had zes weken in de gevangenis gezeten, omdat hij had gezegd: 'De Duitsers zijn onze broeders', en 'De snelste manier om de oorlog te beëindigen is, als alle soldaten op alle fronten de wapens neerlegden'.

Hij stichtte in Bilthoven het Quakercentrum 'De Broederschap' (het latere Broederschapshuis) en ds. Hylkema schaarde zich achter hem door te schrijven, dat we over het algemeen met de Gemeentedagenbeweging ook de kant op moeten van de 'Broederschap in Christus' van Kees Boeke.

In dat jaar liet ds. Hylkema van kraggen een huisje bouwen op het Wiede. Later is het overgedaan aan een Stichting voor jongeren in Giethoorn. De A.K.C. hield er 's zomers ook kampen.

Het kraggehuys wordt schoongemaakt.

1919

In 1919 hield de heer Woelinga, hij was geen predikant, een lezing over *Het ideaal der gemeente*. Hij was een van degenen die bezwaren hadden tegen een aantal belangrijke zaken in de Broederschap. Een daarvan was het verbleken van de dooperse beginselen, met name het verzet tegen de krijgsdienst (het beginsel van de geweldloosheid). Deze lezing werd later in brochure vorm uitgegeven.

1920

In 1920 kwam men weer bijeen in Lunteren.

Hier werd de Algemene Kamp Commissie (A.K.C.) opgericht, die zich als doel stelde vakantiecampen met doopsgezinde identiteit te organiseren voor jongeren van 9-20 jaar.

Op deze gemeentedag waren drie Russische Doopsgezinden, op doorreis naar Amerika, aanwezig. De omgang met deze mensen, die dezelfde doopsgezinde wortels hebben, maar toch met een duidelijk geestelijk verschil, was een verrijking voor het gemeenschappelijk samenzijn. Van Amerikaanse zijde was om hulp verzocht voor de Russische broeders en zusters. Ook uit de Oekraïne kwam een verzoek om hulp.

Vanuit de vele gesprekken die hij heeft gevoerd, heeft ds. Hylkema het boekje **De Geschiedenis der Doopsgezinden in Rusland in de oorlogs- en revolutiejaren 1914 - 1920** geschreven.

Zo werd de algemene belangstelling gewekt door de commissie voor buitenlandse noden, die de hulpverlening ter hand nam.

Naast de jaarlijkse landelijke gemeentedag, organiseerde men in verschillende streken van ons land gewestelijke of plaatselijke Gemeentedagen.

Zo werden op de van de gewestelijke gemeentedag in Heerenveen op 10 september 10 bijbel- en studiekringen geformeerd. In het voorwoord van de Brief (7) lezen we:

Het doel is allen aldus bekend te maken met de werkwijze van zulk een kring. Zij die door deze proef verlangend gemaakt zullen zijn om in eigen gemeente in den komenden winter geregeld zulke kringen te houden, hebben dan van werkwijze en doel eenig beter begrip.

De Friesche gemeentedagcommissie gaf in dat jaar een wegwijzer voor bijbel- en studiekringen uit, samengesteld door ds. Van Brakel en ds. Nijdam. Exemplaren daarvan worden op de boekentafel te Lunteren telkens nog te koop aangeboden, en zijn o.a. ook te Hollum op Ameland bij ds. van Brakel te krijgen. Ik mag nu wel verklappen dat onze gemeentedagvriend, br. K. Dekker uit den Haag - wiens portret in ons gedenkboek is te vinden - door geldelijken steun deze uitgaaf mogelijk maakte. Het was een van de vele dingen, door br. Dekker in het verborgen gedaan. Liefde tot den bijbel dreef hem tot deze daad.

In onze broederschap is geen sterk en diep leven met den bijbel. De gemeenten hebben geen belangstelling voor Bijbelstudie. Vandaar dat de groep zich richtte op individuele Doopsgezinde leden. Maar er ritselt ook hier iets van nieuw leven.

1921

In 1921 vond tijdens de landelijke Gemeentedag de eerste Algemene Arbeids Samenkomst (A.A.S. = ledenvergadering) in Lunteren plaats.

Men hield zich bezig met nieuwe plannen.

Zo stelde ds. J. Wuite voor om een Gemeentedag uitsluitend voor jongeren te organiseren.

Op deze A.A.S. werden 4 taakvelden aangegeven, waarvoor 4 Arbeidsgroepen werden opgericht:

Organisatie van gemeentedagen,
Internationale contacten met doopsgezinden en anderen gemeenten,
Jongeren en de gemeente,
Doopsgezinden en de militaire dienstplicht.

De Arbeidsgroep *Doopsgezinden en militaire dienstplicht* werd in 1921 op de Algemene Gemeentedag in het leven geroepen.

Het doel van deze groep kan als volgt worden omschreven:

**Arbeidsgroep tot bevordering van trouw aan het beginsel
der weerloosheid onder Doopsgezinden.**

1922

Aan de gemeentedag van 1922 te Lunteren ging voor het eerst een **Jongerendag** vooraf. Er was een honderdtal jongeren aanwezig. De centrale vraag die hier werd gesteld, was: Wat kan de gemeente voor de jonge leden zijn en omgekeerd.

Verder werd er nog gesproken over de taak van de kerkenraad, ons Godsbegrip en de weerloosheid.

Er werd besloten geen aparte Doopsgezinde Jongeren Bond op te richten, maar wel plaatselijke groepen, die konden meedoen in de Gemeentedagen. In 1923 waren er 40 bestaande jongerenkringen in het land.

In **1928** is de D.J.B. opgericht.

1923

In 1923 deed een nieuw fenomeen haar intrede. Er werden Bijbelstudies in kleine groepjes gehouden, elk met een eigen leider. In die klein groepjes kwamen velen er gemakkelijker toe zich uit te spreken dan in de grote bijeenkomst.

Tijdens de algemene arbeidssamenkomst (te Lunteren) werd een commissie geïnstalleerd, die zou moeten onderzoeken, of het mogelijk was een eigen conferentieoord te stichten. Deze commissie deed in Brieven nr. 20, maart 1924 het volgende mee:

De jaarlijkse weerkerende kosten kunnen en mogen niet hoog zijn (de gebouwen, schuldvrij, zoo ingericht dat de onderhoudskosten gering zijn, geen portier). Het geheel denken wij ons voorloopig in den trant van 'Lunteren', in enkele opzichten iets verbeterd.

In 1924 vond de aankoop van een terrein in Elspeet plaats.

1924

In 1924 stonden twee hoofdonderwerpen op het programma voor de Gemeenschapsweken: *de doop en het avondmaal*, die waren voortgekomen uit de voorliefde voor de gemeenteband en voor de traditie.

A.D.S. In dit jaar was de A.D.S. 'gereorganiseerd'. Om duidelijk te maken dat de A.D.S. en de Gemeentedagbeweging twee verschillende instanties waren schreef ds. W. Koekebakker uit Dordrecht een aantal jaren later, het volgende:

de A.D.S. ,een vereniging van rijkere gemeenten, die een seminarium onderhield en subsidies verleende aan armere gemeenten. Door de vernieuwde doelstelling zijn zowel de A.D.S. als de Gemeentedagbeweging, de één organisatorisch (indirect) - en de ander 'oproepend' (direct) bezig met hetzelfde: het persoonlijk godsdienstig leven en het gemeentelven in de doopsgezinde gemeenten te versterken. Beide zijn van belang en niet te onder- of te overschatten.

Op 4 februari 1924 werd de Friese Doopsgezinde Jongeren Bond opgericht in Leeuwarden.

21

1. Oprichting van de Friesche Doopsgezinde Jongeren Bond. (Nagekomen).

In een op Maandag 4 Febr. l.l. gehouden vergadering in de kerkekamer der Doopsgez. Gemeente te Leeuwarden, waarheen elf Jongeren-Kringen uit Friesland afgevaardigden hadden gezonden, werd tot definitieve oprichting van den Friesche Doopsgezinde Jongeren Bond besloten.

In het bestuur werden gekozen : Ds. P. Vis van Drachten, br. D. de Vries van Veenwouden en Zuster Wagenaar van Leeuwarden, terwijl de Kringen IJlst en Grouw (zoo deze laatste zich alsnog aansluit) tevens ieder een bestuurslid zullen aanwijzen, waarmee dan het bestuur compleet is. Gekozen tot adviseurs : Ds. Nijdam van Veenwouden en Ds. Yntema van Oudebildtzijl, terwijl een derde nog kan benoemd worden mettertijd. Met een enkele aanvulling en wijziging op voorstel Bolsward en een aanvulling overgangsbepaling op voorstel Ds. Nijdam, werd het reglement overigens goedgekeurd zooals dat door de Commissie der F. D. J. B. was opgesteld. Een amendement op het reglement, ingediend door den Kring Grouw en door de afgevaardigden van dezen Kring ter vergadering toegelicht en verdedigd, werd verworpen. Besloten werd den Jongerendag dit jaar te houden op Dinsdag 27 Mei te Grouw.

Jongeren, houdt dezen dag alvast vrij !

Tien Kringen traden als lid tot den Bond toe. Mag dit als begin tevreden stemmen, zoo moet en kan dit aantal nog aanmerkelijk worden uitgebreid. Immers in onze provincie zijn een kleine 40-tal Doopsgez. Gemeenten en zoo mogelijk moest het aantal (aangesloten) Jongerenkringen hier niet beneden blijven.

Aan het werk dus Jongeren ! Veel valt er nog voor ons te doen.

In zoovele gemeenten, waar deze toch zekerlijk wel recht van bestaan zou hebben, is nog niet tot oprichting van een Jongeren-Kring overgegaan, met name zou ik hier bijv. kunnen noemen : Sneek, Harlingen, Franeker, Heerenveen, Joure, Gorredijk, Workum, e.a. Wie neemt daar het initiatief ?

Eén der hierbovengenoemde bestuursleden zal Uw aanmelding voor het lidmaatschap zeker gaarne ontvangen en desgewenscht met nadere inlichtingen terwille zijn.

Moge onze Bond een goeden tijd tegemoet gaan !

Bolsward.

H. J. SCHOTANUS.

Uit Brief no. 20, Maart 1924.

1925

In de **Brief** van 1925, IV staat de uitnodiging voor het nieuwe Broederschapshuis.

Er wordt nu druk gebouwd aan ons Huis bij Elspeet. De pomp met diepwelcylinder haalt het water 35 meter diep en brengt het in de watertoren. De 'metselaar heeft de betonvloeren gelegd. De timmerman is al haast klaar met het hoofdgebouw. Met Pinksteren hopen wij het te openen (al zal dan niet alles „kantaf" wezen), en wel Pinkster-Maandag 1 Juni om 2 uur. Alle belangstellenden worden uitgenodigd daarbij tegenwoordig te zijn. Wie aan den warmen maaltijd om half een of aan den broodmaaltijd om 6 uur wil deelnemen, geve zich vooraf op bij de Secretares (prijs per maaltijd 50 cent).

Men kan er ook een vacatieverblijf van maken van Vrijdag tot Dinsdag, met de zijnen (ook kinderen) : prijs per dag met volledig pension f 1.75 (zelf lakens, handdoeken en servetten meenemen) ; dag van aankomst en van vertrek tellen voor een dag ; 3 personen in een kamer f 1.65 p. dag.

Zoo hebben we dan door veler medewerking iets bereikt. Toch moeten we nog een beroep doen op uw hulp. Het tweede slaapgebouw is wel gebouwd, maar niet gemeubileerd. En er zijn enkele dingen meer, die noodig zijn om werkelijk goed te beginnen maar waarvoor geen geld is. We moeten nog 15 aandeelen à f 100 plaatsen, en doen bij dezen een hartelijk beroep op veler medewerking. Giften, of halve en kwart aandeelen zijn natuurlijk al even welkom. En dan een piano; wie helpt o n s d a a r a n? Bericht verwacht graag de Secretares, Schotersingel 97, Haarlem. G. Hylkema-De Clercq.

De **opening** van het eerste gedeelte van de barakken was op 1 juni 1925. Dit Broederschapshuis zou in de zomer ook beschikbaar zijn als vakantieoord.

Omdat 'de Vereniging voor Gemeentedagen van Doopsgezinden' zelf geen financiële middelen had, werd voor het stichten en exploiteren van dit huis een afzonderlijke rechtspersoon opgericht, die de naam ontving:

Broederschaps-Huis-Commissie-Elspeet.

Vele leden uit de Broederschap hebben door financiële participatie met kleine bedragen van f 10,- tot f 100,- het bouwen van het eerste Broederschapshuis mogelijk gemaakt. Het huis werd gebouwd op de 3 ha heidegrond achter het Elspeter bos en werd op 1 juni 1925 (eerste Pinksterdag) officieel geopend.

Het werk van de Gemeentedagbeweging begon aan betekenis en aan kracht te winnen. Elspeet werd al spoedig uitgebreid: het aantal slaappleatsen groeide van 50 tot 150.

's Zomers werden de tenten van de jongenskampen opgeslagen. Voor de meisjes werd een clubhuis gebouwd.

Opening Elspeet in 1925

Een nieuwe geloofsgemeenschap werd door velen in Elspeet beleefd als een weldaad.

Plannen tot soortgelijke centra kwamen tot ontwikkeling: Voor het noorden van ons land ontstond Fredeshiem (1929), terwijl een drietal jaren later (1932) het derde Broederschapshuis in Schoorl (N.-H.) werd geopend. Met behulp van deze tehuizen en met die van haar blad „Brieven" heeft de Gemeentedagbeweging aan de Broederschap grote diensten bewezen. We mogen zelfs spreken van een reveil in onze kring.

De lampen van geloof, hoop en liefde werden brandende gehouden. Velen keerden na een Broederschapshuisverblijf weer met een geladen accu terug naar de eigen plaats in gemeente en maatschappij.

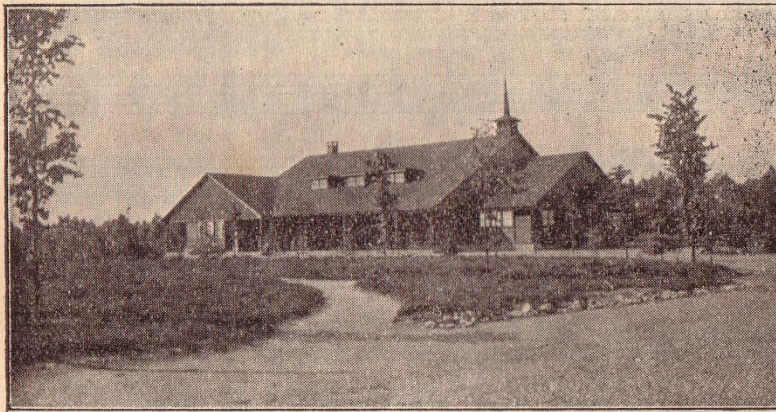
Doopsgez. Broederschapshuis. Elspeet. - Eetzaal

Broederschapshuis Elspeet, eetzaal

In 1925 was de Gemeentedag met één dag verlengd. werd de Arbeidsgroep van Doopsgezinden voor godsdienstige muziek opgericht.

De groep beoogde de bevordering der beoefening van koorzang in de Gemeenten, om daardoor aan de godsdiensttoefeningen en gemeentelijke bijeenkomsten meerdere wijding te geven; verder nog: verbetering van kerkzang en verspreiding van godsdienstige muziek onder de gemeentelijke zangkoren.

Voor weinig geld konden belangstellenden bij de werkgroep afdrukken van vierstemmige koorliederen krijgen.

194. BROEDERSCHAPSHUISLIED ELSPEET.

1. Waar de glooiende hei en de dennen zijn
En de boomen te droomen staan ;
Waar de vrienden in liefde leven,
Waar wij allen samen gaan ;
Waar de Hooge Duvel lokt in de vert'
En zijn kop in de neev'len boort :
Daar heerscht de Vrede
Daar wordt Gods stem gehoord.

2. Waar de menschen als broeders en zusters zijn ;
Waar men nieuw'lingen blij begroet ;
Waar de heengaanden noode scheiden,
Met de weemoed in 't gemoed ;
Waar de Booze Duvel kruipt in zijn hoek,
Om den blijden geest verstoord :
Daar heerscht de Vrede
Daar wordt Gods stem gehoord.

Omdat gemeenten geen belangstelling hebben voor bijbelstudie, maar individuele Doopsgezinden misschien wel, werd een werkgroep ingesteld voor bijbelstudie, die vanaf 1925 regelmatig bijbelstudiebijeenkomsten hielden onder leiding van ds. J. E. van Brakel.

Van de Weerloosheidsgroep:

'k Bezocht heden Cor Inja in de Bijzondere Strafgewangenis aan de Pompstationsweg te 's Gravenhage. Hij zag er goed uit en verzocht mij in het bijzonder diegenen te danken die hem in zijn afsluiting geschreven hebben. Zij hebben hem daarmee een buitengewoon genoeg gedaan. Hij vertelde mij van een dag dat hij zooveel brieven en briefkaarten had gekregen, dat hij twee uur achtereen had zitten lezen. Wat gaat dan de tijd in de eenzame cel snel om. Laten zij die hem schrijven hun naam en adres in den brief zelve vermelden, want het couvert krijgt hij niet in handen. Zijn adres is No. 60c Bijz. Strafgewangenis Den Haag. Mocht iemand hem op den bezoeken - d. i. Maandags - willen bezoeken, dan moet daartoe van te voren een schriftelijk verzoek aan den Directeur gedaan worden. Omdat Inja op 't oogenblik in voorarrest is met het oog op zijn hooger beroep en alle stukken eerst opgezonden worden, moeten deze verzoeken zeer tijdig, meer dan een week tevoren, worden gedaan.

In elk geval, door de sympathie van zooveel voelt hij zich gesteund en gestrekt.

11 Mei, J. M. Leendertz.

1926

De **Gemeentedag** in 1926 werd voor het eerst geleid door de niet theoloog, broeder Fleischer, arts. Daarmee was een ideaal van de Gemeentedagcommissie verwezenlijkt, zoals dat in 1917 al door ds. Hylkema was verwoord: wij hopen dat hier de gemeente zelf aan het woord en de daad kome, en dat hier dus er mee gebroken wordt, dat de predikanten alleen het werk doen. Wij hebben daarom gezocht naar niet-predikanten als inleiders der besprekingen.

Ds. Deenik, als officieel vertegenwoordiger van de A.D.S., hield aanwezig.

De buitenlandse gasten Olaf en Lydea Hodgkin schreven na deze dag:

„Blijft bijeen!“„In den betrekkelijk korten tijd dat wij bij u waren konden wij alleen over uw gemeentedagbeweging een oordeel vormen, en dan nog onvolkomen. In die beweging zien wij veel reden tot bemoediging. Er heerscht een wonder mooie broederschap in uw midden, gij hebt jaren van opkomst doorgemaakt die geestdrift wekken, en zijt vol ijver om een invloedrijker kracht te worden; hetgeen alles veel hoop geeft voor de toekomst. Broeders en zusters blijft bijeen; laat God u sturen en, waar dat wenschelijk is, u richten op eenzelfde doel; en laat dan de Geest des Heeren uw hart van moed vervullen en u leiden waarheen dat ook mocht.

Vacantieverblijf gevraagd.

In Berlijn woont een beschaafde, verdienstelijke, na de revolutie onbemiddelde Russisch-Doopsgezinde familie met vijf kinderen, waarvan twee - schoolgaande meisjes van 15 jaar - den wensch te kennen gegeven hebben om den komenden zomer in de vacantieweeken eens een tijdje bij Mennisten in Nederland te logeeren. Ze hadden gehoord, dat nog meer malen kinderen uit Duitschland als gast een paar weken in Nederland vertoeven. Wie voor hen een adres mocht weten, geve dit op aan ondergeteekende.

Leeuwarden. Douwe Woelinga.

Een levenstaak.

Dr. Gramberg, zendingsziekenhuis Kelet, schrijft :

„Wij zoeken een zuster, die allereerst is eene allroundverpleegster, maar niet minder iemand die niet komt om geld of positie, ook niet iemand die in de eerste plaats komt om te verplegen ; maar iemand, die de ziel, de moeder, de zich op den achtergrond houdende leidster van het personeel wil zijn ; iemand die werken wil, die altijd dan vrij heeft wanneer zij zedelijk bewust voelt dat haar dagtaak is afgelopen.

Een moeilijke, maar schoone arbeid. Kent u iemand?"

Mag ik deze vraag van den getrouwen arbeider, dr. Gramberg, voor de broeders en zusters neerleggen?

Kent u zoo iemand? Zijt gij wellicht zoo iemand?

Wilt u dan in verbinding stellen met ondergeteekende, secretaris der Doopsgezinde Zendingsvereniging.

Veenwouden, C. Nijdam.

DJB Verslag van de oprichting van den Doopsgezinden Jongeren Bond.

Aan dien tijd waren reeds 4 jaren voorafgegaan, die toch ook van veel belang zijn geweest voor de oprichting van den D. J. B. en ik wil die 4 jaren dan ook in dit verslag even de revue laten passeeren.

27 Mei 1922 dan is de eerste datum, die ik in dit verband wil noemen. Toen toch werd voor het eerst te Lunteren de Doopsgezinde Jonge Leden dag gehouden, en zij die met mij daar aanwezig waren, zullen zich nog goed herinneren, welke prettige en verrassende oogenblikken we daar hebben meegemaakt. Dat het toen niet in de bedoeling lag een D. J. B. op te richten blijkt wel uit het volgende verslag van die dagen, dat ik overneem uit de Zondagsbode en waarvan Leendert Knipscheer de steller is:

„Des middags namen we eenige practische besluiten: voorloopig zullen we geen aparte D. J. B. oprichten, maar ons aansluiten bij het Gemeentedagstreden, terwijl plaatselijk zooveel mogelijk Jongerenclubs zullen worden opgericht, die zich eventueel „bij den V.C.J.B. kunnen aansluiten." (...)

Tot nu toe is U wel gebleken, dat de vrees voor organisatie ook de Doopsgezinde Jongeren reeds in de leden zat. En die is nog niet geheel verdwenen! In Friesland en de Zaanstreek echter werd gevoeld, dat meer organisatie, mits ze soepel was, zeer noodig was.

Den 16en November 1922 richtten de Zaausche Jongerenkringen hun federatie op, welke in den nazomer van het volgend jaar gevolgd werd door de oprichting van den Frieschen Doopsgezinden Jongeren Bond.

1927

In 1927 schreef ds. T. O. Hylkema een herdenkingsboekje uitgegeven met als titel: *Onze eerste tien jaren*. Daarin schrijft hij dat in de Gemeentedagbeweging vanaf het begin een kritisch element aanwezig is geweest. Deze kritiek was in de eerste plaats gericht op de lauwheid in veel van onze Gemeenten. Er was een diepe kloof tussen de geloofsverwachting en de geloofswerkelijkheid. Gemeenten onderling hadden weinig contact. In de Gemeenten werd de band tussen de leden nauwelijks zichtbaar. De taak in de wereld werd niet duidelijk gezien en verricht. Van de inhoud van de Bijbel was bij vele Doopsgezinden weinig bekend.

Men wilde een vrije tribune en een open ontmoetingsplaats voor de Nederlandse Doopsgezinden vormen. Van onderop wilde men gaan bouwen aan de structuur en de samenhang van onze Broederschap. Het isolement waarin zovelen leefden, wilde men doorbreken.

Waterkamp 1927.

1928

Aan den Arbeid voor de Gemeente.

Beste vrienden, hierachter vindt ge een afdruk van een Oproep, die uitgekomen is op onzen eersten Gemeentedag in Elspeet. Ge vindt daarin omschreven een arbeid dien ik noodig acht voor den opbouw onzer gemeenten. We krijgen m. i. geen nauw verbonden gemeente weer, tenzij we weten, wat we als gemeente willen. We hebben ook voor ons eigen godsdienstig leven vastheid in richting en doel noodig. De gemeente wist van ouds wat zij wilde, wie haar vastheid gaf, welk leven zij had te bewaren in de wereld. Eigenlijk weten wij dat allen nog wel. Ik schrijf dan ook niet

over nieuwe dingen ; maar over dingen die de gemeente als geheel wel weet en toegeeft, maar die onder ons te veel verwaarloosd zijn. Daarom bieden onze gemeenten dikwerf zoo'n weinig krachtige en levende aanblik ; en daarom vindt menigeen zoo weinig steun voor zijn godsdienstig leven in de gemeente zooals zij is. Hoevelen zijn van de gemeente vervreemd geraakt, juist omdat de oude vroomheid der gemeente en het oude praktische leven hun lief was!

Daarvoor moeten we weer aan het werk! Om der wille van onszelf, van de gemeente, van de wereld, en omdat God het wil! We hebben als gemeente een eigen taak, naast staat en kerk en ongodsdienstige bewegingen. We hebben een groot doel : **een dienende vredesgemeente des Heeren te zijn en alzoo praktisch Christus te prediken!**

We zijn daar ver vandaan geraakt! Toch is dit het doel, dat jongeren geestdriftig in hun vaandel kunnen schrijven, en waarvoor wij ouderen het beste willen geven! Het doel, dat ons vastheid, arbeid en steun geeft!

Ik roep in den volgenden oproep op om voor dat doel te a r b e i d e n.

Kom! het moet op een andere gemeente aan! (...)

T. O. Hylkema.

Nadere mededeelingen voor de deelnemers aan de Broederschapsweek te Elspeet van 23 tot 29 Aug. 1928. De deelnemers worden op het terrein van het Broederschapshuis verwacht donderdag 23 Augustus, 's namiddags ongeveer 3 uur. Er zal gelegenheid zijn, om vanaf station Harderwijk met een autobus te rijden na aankomst van de treinen 14.11 (uit de richting Zwolle) en 14.13 (uit de richting Amersfoort). Wie hiervan gebruik wil maken, melde dit s.v.p. vóór 20 Augustus aan ondergeteekende, opdat wij weten op hoeveel plaatsen gerekend moet worden. De prijs van die rit zal ongeveer 60 cent zijn, te betalen aan den chauffeur. Bagage mag niet in die auto meegenomen of meegegeven worden, behalve de gewone kleine handbagage.

Wie bagage vooruit wil zenden, doe dat via station Nunspeet en verder per vrachtrijder van het slot te Elspeet, of via station Harderwijk en verder per melkrijder Jan Dijkgraaf te Elspeet of als postpakket.

De aandacht wordt nog gevestigd op de goedkoope reisgelegenheid per boot van Amsterdam naar Harderwijk. (De stoomboot Holland Veluwe vaart dagelijks 8 uur en 5 uur van Amsterdam, Ruyterkade Steiger B. Zaterdag 8 uur en 2 uur. Tarief 1e kl. f.1,50; retour, onbeperkt geldig f.2,50; 2e kl. f.1,00, retour f.1,75)

Elspeet is verder natuurlijk van alle zijden per fiets te bereiken.

Deventer, Binnensingel 86. M. Ens.

NIET IN DEN HANDEL.

AAN DEN ARBEID VOOR DE GEMEENTE

O P R O E P tot vorming van een werkgroep voor den opbouw van een belijdende en dienende vredesgemeente des Heeren, op Bijbelsch-christelijken grondslag, en in algemeen Gemeenteverband,
door T. O. HYLKEMA, theol. drs., leeraar by de gemeente der Doopsgezinden te Giethoorn.
Een woord gericht tot hen, die verlangen versterkt te worden in het christelijk leven; tot hen die verlangen naar een meer innig verbondene en bewust arbeidende Gemeente.

Te verkrijgen tegen f 0.25 bij den schrijver.

Enkele maanden laten stond het volgende in de Brief:

Stemmen over den Oproep tot vorming van een Werkgroep voor een belijdende en dienende vredesgemeente des Heeren. *)

Hieronder wil ik u enkele stemmen doen hooren, die zeker alle onze ernstige overweging waard zijn. Of wij er mee instemmen of niet; zij spreken allerlei overtuigingen uit, die in onze broederschap leven. Ik zal er zoo weinig mogelijk aan toe voegen.

*) Het is wellicht goed erop te wijzen dat niemand zich behoeft te verontrusten over de groote plaatsruimte in beslag genomen door de nieuwe plannen van ds. T.O. H. Althans voor een zoo groot stuk als in het Juninummer werd afzonderlijk betaald uit de kas van de groep, die in wording is, zoodat het niet de plaatsruimte van een ander wegnam. Red.

1929

In 1929 was de oprichtingsvergadering van de Stichting Fredeshiem en werd het Broederschaphuis Fredeshiem geopend.

Bisjûrs Gearkomste

Op Snyeon 16 Maert 1929, yn Hotel „De Kroon“
to Stienwyk.

— ✂ —

M

idre gearkomste, hwer't alle frouwe leden
bywerich binne, wridt to Stienwyk hâlden en rekhet yn
haedsak. de Stifting **FREDESHIEM**.

Taarst komd de Preglemintearing oan de oarder.

D^r. Hylkema docht útstel om „de Algem. Ned. Gemeentedagkom.“
oan to wizen as de Sakomstige eigeneresse fan Fiederhiem.
Alles hwerd dan net wet in foorskripts barre maot, kin oer
dirre ynstellingean foaral om t hja de Ken. Goedkarring
op hjar statuten biditte.

Yn in gearkomste mei de Bisjûrers hat hy dit bespraten
en hja konne faserin alles mei utfierre en oanfarre to wullen,
mar dan moatte wy sjen dat it hris oer komd en de utfier
fan de ynstelling yn bislach kriget.

Hja walle ch de shieldbikentensissen dy't útjoune
wilde moatte, wol mei ûnderteikeninge en yn alles for
de ejuchden fan it hris ophomme.

Hjista wridt foarlopich bislatten, mar in fêst bi-
stut nimt men yet net.

Fiederhiems Bisjûr, hwerfor de namme Hiemwar
op de foorige gearkomste bespritsen is, wridt for fêst oan-
nomd. Foar'toan seil men oas prate fan de Hiemwar
ynsteld troch it Bisjûr fan de F.M.C.K. en oanwizen
for fiif jier. — Ten de utwaidingsplannen for de Hiemwar
kin binen yelle gjins klearichheid fine en yn't car'toan
seil de Hiemwar bistean uit it bekende frouwe tal.
D^r. T. O. Hylkema to Amersfoort. H. Visser to Limbant.

Afscheid Voor we de Europeesche wateren verlaten - ons schip is thans op de hoogte van Genua - willen mijn vrouw en ik aan de Doopsgezinde zendingsvrienden nog een enkel woord tot afscheid toeroepen.

En dit woord moet zijn een woord van dank en blijdschap. Dank voor de ontvangen steun en belangstelling in de eerste plaats. Wanneer wij daaraan denken aan de vele personen, die ons met hun hartelijkheid en gastvrijheid overladen hebben, dan moeten wij beschaamd erkennen dit alles in geen enkel opzicht waard te zijn en niet to kunnen vergelden.

Dankbaar zijn we ook voor den financieelen steun die veel meer is geweest dan wij ooit verwacht hadden, al moet ik meteen er aan toevoegen, dat het toch nog niet voldoende was om aan de m i n i m u m behoeften voor onze medische zending geheel tegemoet te komen. Ik heb steeds met vrijmoedigheid gevraagd en zal dit ook uit het verre Oosten blijven doen, omdat het hier om Gods eer gaat, en God is een na-ijverig God, die niet tevreden is met armzalig gegeven fooien. Ik wilde, dat eindelijk zou doordringen in 't hart van iederen Doopsgezinde de brandende werkelijkheid van dit niet te loochenen feit, dat het op 't zendingsveld niet alleen gaat om het bekeeren van niet-christenen maar minstens even zoo goed om het bestaansrecht van ons Westersch christendom. Het kwijnen van het zendingswerk brengt onherroepelijk met zich mede een kwijnen van de Christelijke gemeenten in Europa.

We gaan ook met blijdschap terug, omdat ons lange verlof ons in staat gesteld heeft om grondig met de broederschap in Holland kennis te maken, zoodat wij nu zoo sterk voelen door wie ons werk gedragen wordt, en wij het besef hebben niet alleen te staan, maar temidden van vele toegewijde zendingsvrienden.

Van harte hopen mijn vrouw en ik, dat de nu gelegde banden niet verscheurd zullen worden, maar dat ook op het zendingsveld de band met de Doopsgezinde zendende gemeente sterk zal blijven tot zegen voor ons allen en ter eere van Gods naam. In het diepe besef van onze onmacht tegenover de moeilijke taak, die op onze schouders is gelegd, vragen wij om aller steun en voorbede in de komende jaren.

Aan boord van het s.s. Chr. Huygens,

K. P. C. A. Gramberg.

H. Gramberg-Goossen.

Dertiger jaren.

De Elspeetse Vereeniging was in de jaren **dertig** zeer betrokken op maatschappelijk-godsdienstig terrein, in het bijzonder voor langdurig werklozen en hun gezinnen. Een initiatief daartoe om hen in groepsverband uit te nodigen voor een verblijf in een van onze Broederschapshuizen werd mede ingegeven door het besef dat zij niet vergeten mochten worden. Later werden deze crisisweken voortgezet als gemeenschapsweken. Zij waren bestemd voor hen, die onder zware zorgen gebukt gingen, dreigden te vereenzamen of in grote geestelijke nood verkeerden. Dank zij een zorgvuldig samengestelde leidersploeg was het mogelijk aan de deelnemers

van deze weken ook individueel meer aandacht te geven dan tijdens andere conferenties of verblijven in de Broederschapshuizen het geval is. Veel deelnemers zijn met herwonnen levens- en lijdensmoed van een gemeenschapsweek naar huis teruggekeerd. Er was een speciale commissie, die deze weken organiseerde en de leiding en het programma met grote zorg samenstelde.

1930

Uit het jaarverslag van de vereeniging.

Met het buitenland komen wij tot onze blijdschap in steeds nader contact. Kwamen reeds meermalen broeders uit Duitschland tot ons, thans kwam van Dr. Neff tot ons een verzoek, om ook namens onze Vereeniging een afgevaardigde te willen zenden naar Elbing in West-Preuszen, waar een bespreking zou worden gehouden over de mogelijkheid en wenschelijkheid van een wereldcongres van Doopsgezinden. Onze Commissie meende, op dit verzoek te moeten ingaan, en om de belangrijkheid van deze zaak, en omdat hier thans een gelegenheid geboden werd voor een tegenbezoek aan onze Duitse broeders. (...) Aan de reis naar Elbing heb ik, zooals ge zult weten, een bezoek aan het vluchtelingenkamp kunnen verbinden met Prof. Unruh en Pastor Fellmann. Het was mij, daar zijnde, en de groote nood en moeilijkheden ziende, ten minste eenigszins een troostende gedachte, dat ook Holland zich bij de hulpverlening niet onbetuigd heeft gelaten en dat ook onze Vereeniging daaraan naar krachten heeft meegedaan. Immers, toen in het najaar onze voorzitter het voorstel deed, om uit onze de kas een bedrag van f 500 beschikbaar te stellen voor den nood der Russische broeders, werd dit door de Algemeene Commissie bijna unaniem toegejuicht. Ook de verschillende groepen werden door onzen voorzitter uitgenoodigd, dit voorbeeld te volgen, waaraan werd voldaan door de B. H. C., de Alg. Kampcommissie, de groep tegen den Krijgsdienst, de Zendingsgroep, Friesland en Noord-Holland en Groningen, zoodat in totaal uit de gelederen van de Gemeentedagvereeniging een bedrag van f 1375 daarvoor werd afgedragen, behalve dan natuurlijk wat de meeste leden persoonlijk gaven. (...) Ook de toegezegde steun van f 500.- aan de B. H. C. voor aflossing van haar rentelooze leening kon worden afgedragen.

Dankbetuiging.

Door de welwillendheid van onzen Redacteur zijn wij in de gelegenheid gesteld langs dezen weg, alle vriendinnen en vrienden van de Arbeidsgroep hartelijk dank te zeggen voor de vele blijken van medeleven bij ons huwelijk ondervonden, en voor den mooien spiegel, dien we mochten ontvangen.

Deze herinnert ons vele malen aan de groep, maar daarnaast aan 't vele werk, dat er nog in onze broederschap ter wille van ons ideaal gedaan moet worden.

Ellen en Cor Inja.

1931

Hollandsch Doopsgezind Emigranten Bureau.

Tot de zwaarste zorgen van onze hulpcomités behoort het lot der nog achtergebleven vluchtelingen in Duitschland. Na het vertrek van gezamenlijk vierduizend naar Canada, Paraguay en Brazilië bleven er een vierhonderd over, die gedeeltelijk nog genezen hopen te worden voor Canada en waarvan anderen om verschillende redenen nog geen vaste plannen konden maken. Deze 400 bevinden zich thans in Moelln bij Hamburg. Tot 1 Februari werd daar voor hen door de Duitse regeering gezorgd, daarna kwam hun onderhoud op rekening der Doopsgezinde organisaties. Voor hun huisvesting bleef de prachtige kazerne aldaar gratis beschikbaar, maar voor voeding e.d. hebben wij thans te zorgen. De vluchtelingen hebben er alles in eigen beheer en doen zelf al het noodige werk, maar gezien de geringe kans, dat voorloopig een groep dezer naar overzee kan vertrekken, staan wij hier voor een zwaren post.

Nu kwam uit het M e n n o n i e t e n h e i m een verzoek om kleeven. Bij de aankomst der vluchtelingen, nu anderhalf jaar geleden, is daarvoor in Duitschland ruimschoots gezorgd, maar thans is er weer gebrek en de voorraden in Duitschland zijn momenteel uitgeput.

Daarom zenden wij thans aan de Hollandsche Doopsgezinden dezen oproep: zendt kleeven voor deze 400 v l u c h t e l i n g e n ! Bij andere gelegenheden is deze hulp ons reeds aangeboden, nu hebben wij ze dringend nodig. Gevraagd worden gedragen maar zich nog in goeden staat bevindende kleeven. Boven- en onderkleeven. Voor mannen, vrouwen en kinderen van alle leeftijden. Ook schoenen en voor de mannen ook hoeden en petten. Ons dunkt dat er in menig gezin wel met liefde en zorg aan zulk een pakket gewerkt zal worden! Ook is ons bekend, dat in sommige kringen reeds voor onze vluchtelingen genaaid en gebreid werd en dat hier en daar wat gereed ligt. In vele gemeenten is wel een centraal adres te vinden van waar het pak verzonden kan worden. En ons centrale adres voor dit doel is M e j . M . E n s te Deventer, die de pakken gaarne aan de Doopsgezinde Kerk, Brink aldaar ontvangt. Correspondentie hierover richt men aan haar persoonlijke adres Binnensingel 86, Deventer.

Het stemt ons Bureau tot groote dankbaarheid, dat Mej. Ens zich terstond bereid verklaarde, dit omvangrijke werk op zich te nemen en wij twijfelen niet of de Broederschap zal haar in dit opzicht niet met leege handen laten zitten. Mogen wij nog vragen haar dit werk in twee opzichten te vergemakkelijken? Ten eerste zende men alleen wat nog werkelijk bruikbaar is! Ten tweede zende men eventueele nieuw goed (wij ontvingen vroeger van zakenmensen wel eens een heele coupon, men kan in Moelln goed naaien en men is er niet modieus!) zoo mogelijk afzonderlijk. Dit met het oog op de invoerrechten, die voor het allergrootste deel wel vervallen zullen.

Laat men zich dus thans aan vele plaatsen voor een zending naar Deventer opmaken. Het is een eenvoudig en mooi werk. En een zeer aangename

gedachte, dat deze vluchtelingen bij hun lange en vaal bange wachten althans behoorlijk gekleed zullen zijn. Vanuit Holland. S. H. N. Gorter.

Geheelonthouding.

Nadat er reeds verscheidene maanden op deze plaats is gezweven over het streven van de „Arbeidsgroep voor Geheelonthouding", wordt 't wel hoog tijd, dat wij weer eens iets laten hooren. Want de conclusie, die men uit onze stilzwijgendheid misschien reeds getrokken heeft, dat er niets meer gebeurde of stond te gebeuren, is toch niet geheel juist. In de laatste maanden zijn er n.l. onderhandelingen gevoerd met het Hoofdbestuur van de Ned. Vereen. tot Afschaffing van alcoholhoudende Dranken; zooals men weet, de oudste en talrijkste der Nederlandsche organisaties op dit gebied. Deze „N. V." heeft op haar laatste congres, in Augustus te Zwolle gehouden, zich ervoer uitgesproken, dat in de toekomst nog meer dan vroeger, zou worden gestreefd naar contact met „verwante bevolkingsgroepen."

Uit de toelichting, die namens het Hoofdbestuur werd gegeven door ds. (nu dr.) Horreus de Haas, bleek dat men deze „bevolkingsgroepen" bedoeld werd niet alleen op de moderne arbeidersbeweging, maar ook op de groote groep der ondogmatische Christenen. Welnu vrienden, het staat o.a. aan ons, om te maken dat die laatste woorden geen doode letter worden. De mogelijkheid is ons gewezen en geboden, een brochure uit te geven bij deze N. V., geschreven door leden van onze groep, en mede door ons te verspreiden. Over titel, schrijvers, prijs enz., zult gij later op deze plaats wel meer kunnen lezen. Reeds nu echter willen wij uwe aandacht hierop vestigen, omdat straks als op U een ver- zoek om medewerking gedaan wordt, gij zult kunnen weten, wat er bedoeld wordt.

1932

In 1932 werd het Broederschapshuis Schoorl geopend.

Hoofdgebouw v. h. Broederschapshuis, Schoorl

De opening.

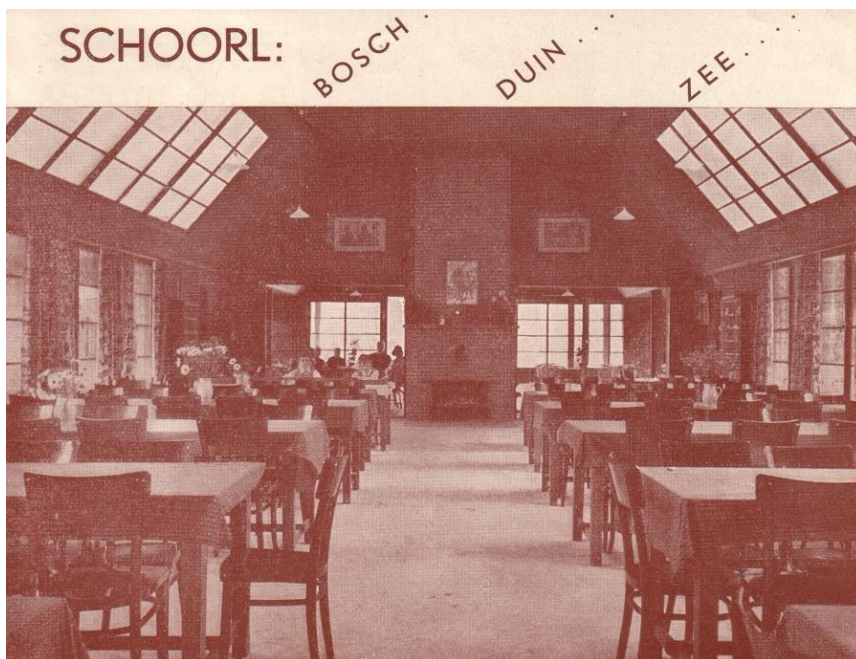
Op weg naar het nieuwe Broederschapshuis vroegen wij ons zelf af toen we op uitnodiging van de Bouwcommissie Vrijdag 1 Julie in even praktische als prozaïese „bussen" alsmear langs het kanaal wippelden om over Schoorldam langs de minst schone weg 't nieuwe Broederschapshuis te naderen.

Hoe zou 't er zijn? Een medepassagier gaf het antwoord: „ik ruik de zee", zei hij. Dat was het nieuwe van Schoorl : de zee ; die kenden onze Broederschapshuis-neuzen nog niet. Dat is de zin van Schoorl: de zee, d. w. z. de statige duinen en de frisse wind, die heen waait door alle omhulsels. vele of weinige. De zee met haar ozon, haar zand, knersend tussen de tanden, haar blanke meeuwen zwierend door de hoge luchten. Dat zou Schoorl zijn, ons derde Broederschapshuis voor Noord-Holland. (...)

Of Schoorl dan de bosgeuren van Elspeet en Fredeshiem mist? Allermint. Of Schoorl dan alleen de frisse wind en het geluid der vrije vogels heeft?, nog veel minder. Ieder heeft met elkander een groot stuk „sfeer" gemeen, maar wie de geestelijke weg in deze inrichtingen heeft leren kennen, verstaat dat ieder (...)zijn eigen taak heeft en in het geluid van ieder een eigen accent wordt gehoord. (...)

En toen de enkele uitverkorenen, die de slaaphuizen voor 't eerst in gebruik gingen nemen aan 't eind van de avond nog eens opkeken naar dat prachtige duin aan de voet waarvan dit nieuwe blijk van Mennist geloof verrezen was en toen zij de deuren van hun keurige slaapsaaltjes sloten onder de forse salvo's der geurende kamperfoelie - toen was toch wel heel sterk de eindindruk dat hier een goed werk gebouwd was met veler hulp, waarop Gods zegen mag worden gevraagd en in bescheidenheid worden verwacht.

Zo is dan de Gemeentedagbeweging een komplette driemastschoener geworden.

de eetzaal

Een goed voorbeeld.

Naar aanleiding van mijn vraag om medewerking voor de linnenkast van het Broederschapshuis te Schoorl schreef een praktische huisvrouw mij : „Wilt u mij de prijs opgeven van een laken, een sloop en een handdoek, dan zend ik u een bedrag om 2 lakens, 4 sloopen en 6 handdoeken te koopen." Dit lijkt nu een mooie methode om onze linnenkast van het noodige te voorzien. Nu dan : een laken kost ongeveer f 2.60, een sloop f 1.40, een handdoek f 0.90, een badhanddoek f 1.20. Als we heel veel tegelijk koopen zullen we 't nog wel goedkooper krijgen. Zijn er ook mensen die dit goede voorbeeld willen navolgen?

Koog a. d. Zaan, M. W. Van Brakel-Immink. Giro 92924.

De vredesvlag.

Op initiatief van onzen voorzitter werd bij de inwijding van het Broederschapshuis te Schoorl als zinnebeeldig geschenk van onze Arbeidsgroep een vredesvlag aangeboden, met de witte duif op het blauwe veld. Op de jongste vergadering van de Algemeene Commissie van de Vereeniging voor Gemeentedagen werd dit geschenk met hartelijken dank aanvaard.

Moge deze vredesduif het symbool zijn, hoe bij alle, vaak diepgaande verschil van inzicht, toch inderdaad een broederlijke, vredelievende gezindheid alle leden van de Vereeniging voor Gemeentedagen en, in wijder kring, onze geheele Doopsgezinde Broederschap samenbindt.

Behalve het broederschapshuis te Schoorl is de Vereeniging voor Gemeentedagen den afgelopen zomer een nieuw kampeershuis te Giethoorn rijk geworden. Met een enkel woord moge ook daarvan in het orgaan onzer Vereeniging melding worden gemaakt. Maandag 18 Juli waren enkele leden der Algemeene Commissie en van de Kampcommissie te Giethoorn samengekomen om het gebouw te bezichtigen en het in dienst te stellen.

Van een openingsplechtigheid was geen sprake. Toch was het met een dankbaar gevoel, dat de aanwezigen over het water varende het kampeerhuis aanschouwden en het daarna betraden en in oogenschouw namen.

Het Hollandsch Doopsgezind Emigranten Bureau, 21 Juni.

Ik arme, kom tot U en smEEK U, help mij zoo mogelijk, al is het maar met een zeer kleine ondersteuning, ik ben de hongerdood nabij. Het is hier zoo verschrikkelijk moeilijk er tot aan den oogst toe door heen te komen.

En bovendien is het bij ons met den oogst zeer slecht gesteld, Het regent zonder ophouden en vandaag heeft het buitengewoon hard geregend en ook nog gehageld, zoodat het ons heel slecht gaat.

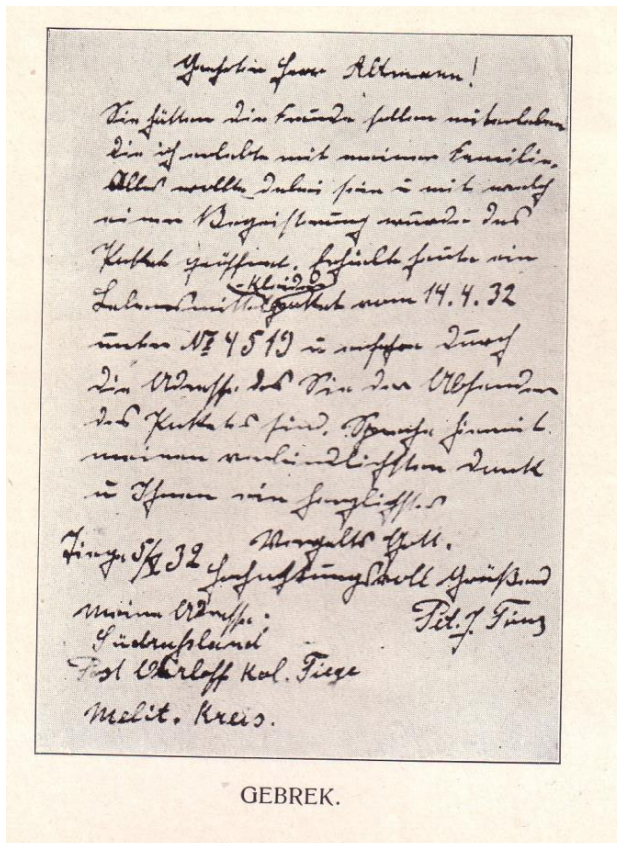
Het valt mij zeer zwaar om een almoes te vragen, maar nood breekt ijzer.

De honger doet pijn en God zegt immers zelf: vraagt en u zal gegeven worden, klopt en zal worden opengedaan, zoekt en gij zult vinden. Zoo wil ik het dan met Gods hulp probeeren. Hij moge er Zijn zegen op geven.

Neem het mij toch niet kwalijk, indien ik U vraag om spoedige hulp, indien gij mijn nood zoudt kunnen zien, dan weet ik zeker dat U het hart zou breken. Bij voorbaat mijn innigsten dank.

Toelichting overbodig.

Z. Kamerling.

GEBREK.

Evangelie en krijgdiens t.

Indrukken van de Najaarsconferentie van onze Arbeidsgroep te Fredeshiem, 3 - 4 September 1932.

'In deze donkere tijden ; nu de vooruitzichten op vrede slecht zijn en de oorlogsdreiging al meer de harten onrustig maakt ; nu oorlogsvoorbereiding, ondanks vredesleuzen, al duidelijker aan den dag treedt, is het een ernstige noodzaak ons te bezinnen op ons beginsel en onze taak.'

In dien geest opende onze voorzitter, Ds. F. Kuiper, op Zaterdag 3 September, de najaarsconferentie onzer Arbeidsgroep. En doordrongen van den nood onzer maatschappij beseften wij, dat ons beginsel van ons kon en zou eischen, door daden den ernst van ons streven te toonen.

Waren we bereid? Waren we werkelijk vredesgezind in den diepsten zin van het woord? Bereid ook om samen te werken, ondanks onderling verschil in inzicht? Ondanks verschil in opvatting onzer taak, wat hare onderdeelen betrof?

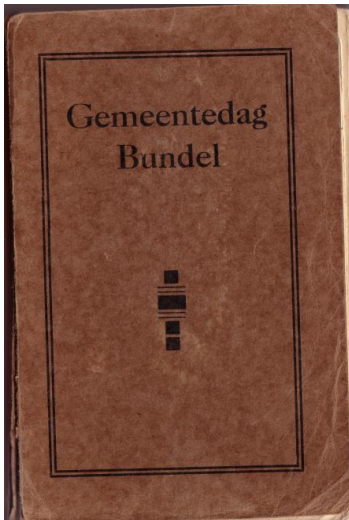
Stond bij ons de eenheid van werken, op de basis van het Evangelie op den voorgrond? Leefde in ons de bereidheid tot het offer; dat is tot de eenswillendheid met den Geest van den Allerhoogsten, welke zich in algeheele overgave vanzelve prijs geeft; de offerbereidheid welke durft handelen in den geest van Christus? Waren wij een in de diepte van Christus' liefde?

Het was aanvankelijk wel eens moeilijk, de eenheid van willen achter de verdeeldheid der meeningen te vinden; waar het verstand dat slechts „ten deele" is, verschillende wegen tot het doel aangaf.

Maar achter en boven dat verstand leefde van stonde af aan de vaste wil, elkander te zoeken en te vinden in „den vrede, die alle verstand te boven gaat" ; in den geest van Christus.

„Niet mijn wil, maar Uw wil geschiede in en door mij, Heer", dat was de innerlijke bede. En waar die bede uit het hart welt, wordt ze verhoord, omdat God zelf haar daarin legde. Zoo werd toch waar, dat wij elkander al beter verstonden; en dat we steeds meer bezield werden door den wensch om, gedragen door Gods kracht, te staan midden in de Doopsgezinde Broederschap, waarin we ons deel gevoelden ; een in den heiligen vredeswil.

Vandaar, dat alle besprekingen konden staan in het teeken van diezelfde eenheid. En vandaar ook dat we het gevoelden : Ook in onze te wijzigen beginselverklaring moest het uitkomen, dat ons werk in wezen niet alleen gericht behoorde te zijn 'tegen den krijgdiens t, maar moest inhouden een positieve vredes z e n d i n g; dat ons leven moest zijn een positieve vredes d i e n s t.

1933

In 1933 verscheen de Gemeentedagbundel van ds. Hylkema en W.J. Menalda, met vele bekende liederen, o.a. de Broederschapshuisliederen. De bundel kostte f.0,25.

Hitler.

De Deutsche Rijksdagverkiezingen hebben een groote overwinning gebracht voor de Nationale partijen, in het bijzonder voor de partij van Adolf Hitler. Zijn overwinning beteekent niet de zege van een bepaalde idee of van een bijzonder program, maar van een persoon en van een daardoor bezielde beweging. Ik meen te mogen zeggen: dit is geen politieke leer, dit is een geloof! Een geloof in het Germaansche ras, dat daarom in bijna onverzoenlijke tegenstelling staat tot het Jodendom. Het uitverkoren Germaansche Ras duld geen uitverkoren volk in zijn midden. In Hitlers beweging treffen we veel vaagheid en veel enthousiasme, veel holle woorden, maar ook groote toewijding en offerbereidheid. Het is voorloopig nog niet mogelijk een totaal oordeel over deze beweging uit te spreken. Toch zijn er enkele dingen, die onmiddellijk onze volle aandacht verdienen.

Het blijkt n.l., dat Hitlers beweging groote sympathie vindt in kerkelijke kringen in Duitschland. ook vele Menonieten schijnen onder de bekoring te komen van zijn beweging. Van Nationaal Socialistische zijde wordt graag de nadruk gelegd op het religieuze karakter van de beweging. Het woord God is door den nieuwen Rijkskanselier meer dan eens gebruikt in zijn officieele toespraken. Het is ook gebruikt door zijn organisatieleider Goebbels, die Hitler zelf voor de Radio aankondigde: „Da kommt der junge Gott!“. Hitler is Roomsch, maar veel sterker dan in Roomschen kring is in Protestantsche kringen de sympathie voor zijn optreden. Nationaal-Socialisme en Christendom gaan voor zeer velen klaarblijkelijk hand in hand. Men zegt, dat iets dergelijks onder ons in het nuchtere Nederland niet denkbaar zou zijn. Stellig zal een fascistische beweging hier in Nederland andere vormen moeten aannemen, maar dat zij ook hier religieus getint zal wezen, schijnt mij buitengewoon waarschijnlijk.

We moeten dan ook ten zeerste op onze hoede wezen. Er gaat door ons land op dit oogenblik een sterke strooming om „het gezag" te verheerlijken. Men dreigt daarbij te vergeten, dat gezag een bepaald doel moet hebben, waardoor het zich moet rechtvaardigen, en een bepaalde wijze, waarop het zich handhaaft, die de toets der critiek moet kunnen doorstaan. Gezag om

der wille van het gezag kan wel een zekere orde scheppen, maar het vernedert den mensch. Het doet geen beroep op zijn verantwoordelijkheidsbesef. En waar de verantwoordelijkheid van den mensch uitgeschakeld wordt, daar vermeerdert het oorlogsgevaar! Een schare als thans bereid bleek aan Hitler de politieke macht te geven, zal ook bereid wezen om voor den leider in den oorlog te gaan. Hetzelfde moet gezegd worden van hen, die hier te lande het gezag-zonder-meer meenen te mogen verheerlijken. Het komt er op aan, dat de Christen in deze wereld goed weet, dat boven elk gezag van menschen het gezag van God moet staan. Het Fascisme van Hitler, evenals dat van Mussolini en van hun eventueele navolgers in Nederland erkent die grens niet; daarom zoekt het zijn kracht in sterke bewapening en in uiterlijk vertoon. Dat alles is te gevaarlijker, omdat het met een religieus woord verbonden pleegt te worden. Hier geldt zeker het woord van Jezus : „Waakt!”

Alkmaar, 9 Maart 1933.

Frits Kuiper.

1934

Bij het lustrum van den F. D. J. B. Voor de Friesche jongeren is het op 27 Mei een buitengewone dag. In Grouw zullen zij dan tezamen komen om met elkaar het tienjarig bestaan van hun Bond te herdenken. De klemtoon valt hier wel op het woordje „hun”, omdat door de Friezen de F. D. J. B. toch wel als het „eigene” wordt gevoeld. Tien jaar geleden, toen het besluit onder de doopsgezinde jongeren in het geheele land levendig werd, iets te moeten doen voor het opbloeiende gemeentelieven, had men in Friesland den moed om aan dat verlangen vasten vorm te geven en een organisatie te scheppen die de band tusschen de jongeren verzekerde. In het keurig uitgegeven feestprogramma schrijft ds. C. Nijdam over die jaren, welke aan de oprichting van den F.D.J.B. voorafgingen.

Eerst vele jaren later ontstond de D. J. B. en het was zeker mede te danken aan het lichtende voorbeeld van Friesland. Het zou van weinig waardeering en dankbaarheid getuigen wanneer wij als D. J. B. bij het tweede lustrum niet zouden wijzen op dit pionierschap. Wij verheugen ons van harte dat de samenwerking tusschen beide bonden thans in zulke gunstige banen is geleid en wij hopen dat die band steeds hechter mag worden, omdat zij samen de Doopsgezinde jongeren van heel Nederland omvatten.

De F. D. J. B. heeft in deze tien jaar zijn plaats en taak in gemeente en Broederschap gevonden. Zijn werk is niet in zichtbaren vorm aan te wijzen maar wij vertrouwen dat het uitgestrooide zaad duizendvoudig vrucht zal dragen. Bij onze gelukwensch mogen wij de hoop uitspreken dat de F. D. J. B. den ingeslagen weg van gestagen arbeid moge blijven volgen. Ook al zijn de tijden veranderd en moeilijker geworden : Houdt goeden moed!

Namens het Hoofdbestuur v. d. D. J. S.,

W. Heyliger.